

Asia Tekijänoikeus synnintunnustustekstiin ja oikeus tekstin muuntelemiseen

Hakija N.N.

Annettu 30.10.2001

Lausuntopyyntö

N.N. (jäljempänä hakija) on pyytänyt 11.7.2001 saapuneella kirjeellään tekijänoikeusneuvoston lausuntoa synnintunnustustekstiin ja mainitun tekstin muuttamiseen liittyvistä tekijänoikeuskysymyksistä. Hakija on oma-aloitteisesti täydentänyt lausuntopyyntöään 16.10.2001 saapuneella kirjallisella lausumalla.

Hakija on ollut evankelisluterilaisen kirkon ruotsinkielisen käsikirjakomitean jäsen, missä tehtävässä hän on laatinut tekstejä uutta ruotsinkielistä kirkkokäsikirjaa varten. Lausuntopyynnössä tarkoitettu synnintunnustus kuuluu näihin teksteihin. Hakijan laatiman synnintunnustustekstin muuttamisesta ja siitä, onko hakija antanut suostumustaan tekstin muuttamiseen, on tullut sittemmin erimielisyyttä hakijan ja kirkkohallituksen kesken. Tekijänoikeusneuvostolle osoitettu lausuntopyyntö liittyy tähän riitaan.

Tekijänoikeusneuvostolle esitetyt kysymykset

Hakija on esittänyt tekijänoikeusneuvostolle seuraavat kysymykset:

- 1) Olettaen, että lausuntopyynnössä tarkoitettujen tekstin muunteluun ei ole ollut lupaa eikä konkludenttista hyväksyntää, onko lausuntopyynnön liitteistä 3 ja 4 ilmenevällä tekstin muuntelulla ja sen saattamisella yleisön saataville muunneltuna loukattu tekijän moraalisia ja taloudellisia oikeuksia? Onko muuntelu siis sen laatuista, että sillä ja muunnellun tekstin saattamisella yleisön saataville voidaan katsoa loukattavan tekijän mainittuja oikeuksia?
- 2) Jos lausuntopyynnön liitteen 3 mukaisen tekstin muuntelulla liitteen 4 mukaiseksi katsotaan edellä kohdassa 1) mainitulla edellytyksellä loukatun tekijän moraalisia ja taloudellisia oikeuksia, mitä seuraamuksia tästä loukkauksesta tekijänoikeuslain mukaan on?
- 3) Huomioon ottaen lausuntopyynnössä selostetut tapahtumatiedot, onko tässä tapauksessa kyse hakijan moraalisten ja taloudellisten tekijänoikeuksien loukkauksesta, kun tekstin muuntelu ja sen saattaminen yleisön saataville muunneltuna on tapahtunut tekijän luvatta, tietämättä ja hänen nimenomaisen kieltonsa vastaisesti?

Lausuntopyynnön taustaa

Lausuntopyyntö koskee hakijan kirjoittaman tekstin muuttamista ruotsinkieliseen Kyrkohandboken I-II -käsikirjaan sekä käsikirjan Gudtjänstboken-osan erillispainokseen. Kyseinen teksti on synnintunnustus, joka sisältyy muutetussa muodossaan käsikirjan Gudtjänstboken-osaan.

Hakija on luovuttanut kyseessä olevan synnintunnustuksen alkuperäisen tekstin kirkolliskokouksen käsikirjavalioikunnan käyttöön. Tekstin luovuttaessaan hän on nimenomaisesti suullisesti painottanut, että synnintunnusta saadaan käyttää ja se saadaan julkaista vain alkuperäisessä muodossa. Hakija on siis nimenomaisesti kieltänyt muuntelemasta tekstiä. Tämän kiellon hän on esittänyt käsikirjakomitean ruotsinkielisen osaston kieliryhmässä, jossa läsnä olleet henkilöt voivat vahvistaa hakijan toimineen näin. Henkilöiden todistukset ovat lausuntopyynnön liitteinä 1 ja 2. Hakija on myös muistuttanut muuntelukiellosta kirkolliskokouksen käsikirjavalioikunnan sihteeriä kaksi eri kertaa tekstin siirryttyä edelleen valiokunnan käsiteltäväksi. Hakija on myös nimenomaisesti todennut luovuttaessaan tekstin alun perin käyttöön, että ellei sitä katsottaisi voitavan julkista alkuperäisessä muodossaan, se tulisi jättää kirjasta kokonaan pois.

Lausuntopyynnössä todetaan, että hakija on kirjoittanut uudistettuun kirkkokäsikirjaan useita kymmeniä tekstejä. Kaikkien muiden tekstien kuin lausuntopyynnössä tarkoitettujen synnintunnustuksen osalta hakija on nimenomaisesti suostunut sopimaan siitä, että käsikirjavalioikunta saa muunnella tekstejä ja julkaista ne muunneltuna. Lausuntopyynnössä tarkoitettu synnintunnustus on kuitenkin jätetty kyseisen sopimuksen ulkopuolelle, ja lisäksi hakija on nimenomaisesti kieltänyt sen muuntelun.

Hakijan kirjoittama alkuperäinen synnintunnustus on lausuntopyynnön liitteen 3 mukainen. Julkaistu synnintunnustus on liitteen 4 mukainen. Tekstejä vertailtaessa voidaan havaita, että hakijan alkuperäistä tekstiä on muunneltu julkaistussa tekstissä siten, että vain noin puolet alkuperäisestä tekstistä on jäljellä. On myös ilmeistä, että tekstin muunnellun puolen kokoamisessa on käytetty erästä suomenkielistä synnintunnustusta.

Hakijan huomautettua tekstinsä muuttamisesta kirkkohallituksen edustajat, jotka ovat olleet myös käsikirjavalioikunnan jäseniä, ovat ilmoittaneet hakijalle, että tekstien muuttaminen on täysin normaali käytäntö ja totutun työtavan mukainen menettely kirkolliskokouksen käsikirjavalioikunnassa. Lausuntopyynnön mukaan valiokunta oli muunnellut lukuisia sille toimitettuja tekstejä, koska tekstejä pidettiin valiokunnan käyttöön toimitettuna pohjamateriaalina, josta se muokkasi mieleisensä ehdotuksen kirkolliskokoukselle.

Kirkkohallitus on korostanut sitä, että tekijänoikeuslain säännökset tekijänoikeuksien siirtämisestä ovat dispositiivisia ja tekijänoikeuden luovutus sopimus, samoin kuin teosten muuttamista koskeva sopimus, voi olla myös konkludenttinen. Kirkkohallituksen kannan mukaan hakijan on - ollessaan käsikirjakomitean jäsen - täytynyt tietää, että kyseisen komitean esitykset voivat muuttua sekä käsikirjavalioikunnassa että kirkolliskokouksessa. Näin ollen hakija on

kirkkohallituksen mukaan antanut konkludenttisen hyväksyntänsä tekstien muuttamiseen.

Lausuntopyynnön mukaan asiassa on riidatonta, että hakijan alkuperäistä synnintunnustustekstiä, sellaisena kuin se ilmenee lausuntopyynnön liitteestä 3, on muunneltu siten kuin lausuntopyynnön liitteestä 4 ilmenee, ja että teksti on muunneltuna saatettu yleisön saataviin. Kirjoja, joihin kyseinen synnintunnus sisältyy, on hakijan tietojen mukaan painettu yhteensä tuhat kolmesataa kappaletta.

Riidatonta on myös lausuntopyynnön mukaan se, että hakija on kaikkien muiden kuin lausuntopyynnössä tarkoitetun synnintunnustuksen osalta antanut sopimuksella nimenomaisen luvan tekstien muunteluun ja niiden julkaisemiseen muunneltuna.

Lausuntopyynnön mukaan asiassa on riidanalaista, onko hakija antanut konkludenttisen hyväksyntänsä sille, että lausuntopyynnössä tarkoitettua synnintunnustustekstiä muunnellaan ja että se saatetaan yleisön saataville muunneltuna. Kirkkohallituksen mielestä näin on tapahtunut. Hakija taas kiistää hyväksyneensä hiljaisesti tai muutoinkaan sitä, että kyseistä tekstiä muutettaisiin. Hakija on päinvastoin kieltänyt tekstin muuttamisen ja sen saattamisen yleisön saataville muunneltuna.

Kirkkohallituksen vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut kirkkohallitukselle mahdollisuuden vastineen antamiseen. Kirkkohallitus toteaa 15.8.2001 saapuneessa vastineessaan seuraavaa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous asetti 7.11.1988 käsikirjakomitean, jonka tehtäväksi tuli laatia ehdotus uudeksi suomen- ja ruotsinkieliseksi kirkkokäsikirjaksi ja messusävelmistöksi. Komitean työ on tapahtunut varsinaisten kokousten lisäksi erityisesti jaostoissa, joita komitea asetti eri osa-alueita varten. Komitean ruotsinkielisten mietintöjen valmistelua varten perustettiin ruotsinkielinen jaosto. Komitean mietintö koski käsikirjan kahta ensimmäistä osaa, Evankeliumikirjaa ja Jumalanpalvelusten kirjaa sekä vastaavia ruotsinkielisiä kirjoja Evengelibok ja Gudtjänstbok. Jumalanpalvelusten kirjaa (Gudtjänstbok) koskeva käsikirjavalioikunnan mietintö annettiin kirkolliskokoukselle syksyllä 1999, ja se hyväksyttiin kirkolliskokouksessa tammikuussa 2000.

Evankeliumikirja ja Jumalanpalvelusten kirja ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskeisiä jumalanpalvelusta ja muita seurakunnan tilaisuuksia ohjaavia käsikirjoja. Edellisen kerran kirkkokäsikirjaa uudistettiin vuonna 1968. Kirjojen sisällön tulee olla yhdenmukainen sen Raamattuun perustuvan kristillisen uskon kanssa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja luterilaisissa tunnustuskirjoissa (kirkkolaki 1 luku 1 §).

Kirkolliskokous on kirkon korkein päättävä elin. Sen tehtävänä on kirkkokäsikirjan hyväksyminen ja määrääminen käyttöön otettavaksi (kirkkolaki 20 luku 7 §). Päätös käyttöönottamisesta ei ole vain muodollista hyväksymistä, vaan kysymys on nimenomaan kirjojen sisällöllisestä hyväksymisestä. Kirkolliskokous hyväksyy kirkolliset kirjat samassa järjestyksessä kuin kirkkolain.

Hakija eli N.N. on ollut käsikirjakomitean ruotsinkielisen jaoston jäsen ainakin vuodesta 1993 alkaen. Käsikirjakomitean tehtävänä on ollut hankkia kirjoituksia ja muokata niistä ehdotuksia käsikirjan eri osioiksi. Komitean jäseniksi on kutsuttu nimenomaan sellaisia henkilöitä, jotka pystyvät itse kirjoittamaan tekstejä komitean käyttöön. Komitea on valmistelevalta elin, joka luovuttaa mietintönsä kirkolliskokoukselle.

Hakijan kirjoittama synnintunnustus on luovutettu osana käsikirjakomitean mietintöä kirkolliskokoukselle, joka on sen sitten lähettänyt käsikirjavalioikunnan käyttöön. Hakija ei ole luovuttanut sitä henkilökohtaisesti.

Käsikirjavalioikunta on synnintunnustusta muokatessaan pieneltä osin lainannut hakijan alkuperäistekstiä, mutta pääosin muokkaus on tapahtunut alunperin suomenkielisestä synnintunnustuksesta tehdyn käännöksen pohjalta. Kyseinen teksti on vastineen liitteenä. Sekä käsikirjakomitean että valioikunnan tehtävänä oli varmistua myös siitä, että suomen- ja ruotsinkieliset tekstit olivat toisiaan vastaavia.

Kirkkohallitus on lähtenyt siitä, että komiteatyön luonteen vuoksi mukana olevat jäsenet luovuttavat käsikirjaa varten luomansa teokset komitean, käsikirjavalioikunnan tai viime kädessä kirkolliskokouksen muokattaviksi. Osa teksteistä (esim. synnintunnustukset) ei alunperinkään ollut tarkoitus merkitä tekijän nimeä, koska seurakunnassa voidaan laatia synnintunnustustekstejä vapaasti mm. käsikirjan tekstien pohjalta.

Synnintunnustustekstin luominen oli ryhmätyötä. Hakija on allekirjoittanut muita kuin synnintunnustusta koskevien tekstien tekijänoikeussopimuksen vasta 25.2.2000 tekstien muokkausten ja tarkistusten jälkeen. Tämäkin sopimus koskee vain osaa hakijan luomia teoksia. Koska hakija on ollut komitean jäsen, hänen on täytynyt tietää komitean työskentelytavoista ja siitä, miten eri tekstejä muokataan sekä komiteassa, valioikunnassa että kirkolliskokouksessa. Hänen on täytynyt olla tietoinen myös siitä, että tekstien on oltava kirkon tunnustuksen mukaisia ja että teksteistä päättää viime kädessä kirkolliskokous.

Koska hakijan vaatimus siitä, että tekstiä ei saa muokata, poikkeaa olennaisesti yleisesti tiedossa olevasta toimintatavasta, hänen olisi tullut esittää vaatimuksensa kirjallisesti tai vaatia merkinnän tekemistä joko käsikirjakomitean pöytäkirjaan taikka komitean mietintöön. Tällaista vaatimusta ei kuitenkaan ole esitetty eikä merkintää pöytäkirjaan tehty.

Tekijänoikeuslain 3 luvun tekijänoikeuden luovutusta koskevat säännökset ovat dispositiivisia. Tekijänoikeuden luovutus sopimus samoin kuin teosten muuttamista koskeva sopimus voi olla myös konkludenttinen. Dispositiiviset säännökset mahdollistavat sen, että alan yleisellä tavalla ja erityisolosuhteilla on keskeinen merkitys tekijänoikeuden luovutusta ja sen laajuutta arvioitaessa. Nyt käsillä olevassa tapauksessa merkitystä on annettava kaikkien asianosaisten tiedossa olevalle toimintatavalle, jonka mukaan kirkolliskokous viime kädessä hyväksyy kirkon keskeiset kirjat. Osallistamalla komiteatyöskentelyyn, jonka toimintaperiaatteista jäsen

on ollut tietoinen, jäsenen voidaan katsoa myöntäneen konkludenttisesti luvan käsikirjaa varten luomiensa teosten muuttamiseen.

Kirkkohallitus kiistää loukkanneensa hakijan moraalisia tai taloudellisia tekijänoikeuksia taikka menetelleensä muutoin tekijänoikeuslain vastaisesti tässä asiassa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi, että sen tehtävänä on tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta.

Tekijänoikeusneuvosto ei voi toimivaltansa puitteissa ottaa kantaa näyttökysymyksiin taikka tulkita tehtyjä sopimuksia.

Muutoin tekijänoikeusneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teokseen tekijänoikeus. Kirjallisina teoksina suojataan sekä kaunokirjallisia että selittäviä kirjallisia esityksiä.

Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tuote saa tekijänoikeussuojaa, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn itsenäisenä ja omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä, ei myöskään sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä. Myös käytännöllistä käyttötarkoitusta toteuttava tuote voi olla teos.

Erään teosharkinnassa apuna käytetyn määritelmän mukaan teoskynnys ylittyy, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, kirjeet ja runot. Kirjallisista tuotteista teostason alapuolelle voivat jäädä esimerkiksi lyhyet uutiset, tavanomaiset lehti-ilmoitukset ja yksittäiset virkkeet. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, TekijäL 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna taikka käännöksenä tai muunnelmana. TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos koko-

naan tai osittain saatetaan yleisön saataviin (ns. isyysoikeus). Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä (ns. respektioikeus).

Tekijä on ilmoitettava mainitsemalla hänen nimensä tai nimimerkkinsä. Velvollisuus ilmoittaa tekijän nimi ei riipu siitä, missä laajuudessa teoksesta valmistetaan kappale tai se saatetaan yleisön saataviin. Nimen ilmoittamisvelvollisuus ei riipu myöskään siitä, tapahtuuko teoksen saattaminen yleisön saataviin luvallisesti tai luvottomasti. (Komiteanmietintö 1953:5. Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin, s. 48. Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 38)

Velvollisuus ilmoittaa tekijän nimi ei ole ehdoton, sillä TekijäL 3 §:n mukaan nimi on ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Lainkohtaa on tulkittu siten, että se koskee paitsi ilmoitustapaa myös sitä, missä tapauksissa nimi on mainittava. Tekijöiden nimien ilmoittaminen ei ole kaikissa tilanteissa tapana (näin esim. mainosmusiikin tai tietokoneohjelmien yhteydessä). Tekijän nimi jätetään usein mainitsematta myös, jos se koettaisiin häiritseväksi ja sen vuoksi hyvän tavan vastaiseksi (esim. jumalanpalvelusten tai hautajaisten yhteydessä esitetyt teokset). Jotkut taideteollisuuden tuotteet, kuten korut, saattavat myös olla sellaisia, että tekijän nimen merkitseminen niihin pilaisi tuotteen ulkoasun. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 105 - 106)

Nimen ilmoitusvelvollisuus ei koske ns. vapaita teoksia eli teoksia, jotka eivät ole tekijänoikeudella suojattuja. Muunnelmassa on mainittava sekä alkuperäisteoksen tekijän että muuntelijan nimi. (Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 38)

Respektioikeuden loukkaamisesta voi kirjallisen teoksen kohdalla olla kyse esimerkiksi silloin, jos teoksesta julkaistaan tyypistetty versio tai ala-arvoinen käännös. Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että erityisesti näytelmäkirjallisuuden kohdalla tekijän olisi siedettävä laajallekin meneviä muutoksia ja lyhennyksiä alkuperäiseen käsikirjoitukseensa. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 107-110)

Oikeuskirjallisuudessa on todettu myös seuraavaa: "Respektioikeuden loukkaus johtaa siitä aiheutuvan vahingon korvaamiseen, jos muutokset ovat oleellisia. Kieli ja käännösvirheet on lupa korjata, ja esim. elokuvateosta valmistettaessa pitkällekin menevät muutokset voivat olla välttämättömiä ja sen vuoksi luvallisia, kunhan vain teoksen taiteellinen asu ei niiden johdosta alene. Tekijän on katsottava suostuneen tällaisiin muutoksiin etenkin, jos hän on ollut mukana teosta lopulliseen asuun muovattaessa. Muulloinkin tekijä on voinut tarkoittaa teoksen julkaisemista tyypistetyssä muodossa esimerkiksi silloin, kun teoksesta valmistetaan lyhennetty painos. Joskus voi vähäinenkin muutos, esimerkiksi jonkin sanan poisjättäminen tai muuttaminen runossa, olla kohtalokasta." (Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 41)

Se, loukkaako teoksen tietynlainen muuttaminen tai esittäminen tekijän respektioikeutta, ratkaistaan lähtökohtaisesti objektiivista mittapuuta käyttäen. Kuitenkin myös tekijän subjektiiviselle käsitykselle on annettava merkitystä. (Komiteanmietintö 1953:5. Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin, s. 49. Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 107-110)

Tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät teokset on lueteltu TekijäL 9 §:ssä. TekijäL 9 §:n säännöksen mukaan lakeihin ja asetuksiin sekä viranomaisen tai muun julkisen elimen päätöksiin ja lausumiin ei ole tekijänoikeutta. Viranomaisella on kuitenkin oltava tekijän lupa tekijänoikeudella suojatun aineiston sisällyttämiselle viranomaisen tai muun julkisen elimen päätöksiin tai lausumiin, jos tällaisissa tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävissä teksteissä halutaan käyttää suojattua aineistoa.

Tekijänoikeus voidaan TekijäL 27 §:n mukaan luovuttaa kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuden siirtymisestä voidaan siten sopimuksella sopia. Sopimus voi olla paitsi kirjallinen tai suullinen, myös ns. konkludenttinen eli hiljainen sopimus. Konkludenttidesta sopimuksesta on kyse silloin, kun olosuhteiden, osapuolten välisen vakiintuneen käytännön tms. perusteella voidaan katsoa tekijänoikeuden siirtymisestä tietyssä laajuudessa sovitun. Tekijä voi sitovasti luopua TekijäL 3 §:ssä tarkoitetuista moraalisisista oikeuksistaan vain teoksen laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettua käyttämistä varten.

TekijäL 28 §:n mukaan ellei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle.

TekijäL 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Tekijänoikeuden loukkaamisesta aiheutuvista seuraamuksista on säädetty TekijäL 7 luvun rangaistusta ja korvausvelvollisuutta koskevilla säännöksillä.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että hakijan kirjoittama synnintunnustus, sellaisena kuin se ilmenee lausuntopyynnön liitteestä 3, on kirjallinen teos, joka saa tekijänoikeussuojaa TekijäL 1 §:n nojalla.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että hakija ja vastineenantaja ovat yksimielisiä siitä, että hakija on ollut evankelisluterilaisen kirkon käsikirjakomitean ruotsinkielisen jaoston jäsen, missä tehtävässä hän on laatinut tekstejä uutta kirkkokäsikirjaa varten osana käsikirjakomitean työtä. Lausuntopyynnössä tarkoitettu synnintunnustus on eräs näistä teksteistä.

Käsikirjakomitea on luovuttanut mietintönsä kirkolliskokoukselle, joka viime kädessä hyväksyy kirkkokäsikirjan sisällön ja määrää kirkkokäsikirjan käyttöön otettavaksi. Lausuntopyynnössä tarkoitettu synnintunnustus on sisältynyt kirkolliskokoukselle luovutettuun käsikirjakomitean mietintöön. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että hakijan alkuperäistekstissä, sellaisena kuin se ilmenee lausuntopyynnön liitteestä 3, ja kirkkokäsikirjan tekstissä, sellaisena kuin se ilmenee lausuntopyynnön liitteestä 4, on runsaasti yhtäläisyyksiä.

Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että hakijan alkuperäistekstiä, sellaisena kuin se ilmenee lausuntopyynnön liitteestä 3, on lainattu lopullisessa käsikirjassa (lausuntopyynnön liite 4).

Moraalista oikeuksista tekijänoikeusneuvosto toteaa seuraavaa. Kirkkohallitus on vedonnut vastineessaan siihen, että osaan käsikirjakomitean tekstejä (mm. synnintunnustukset) ei alunperinkään ollut tarkoitus merkitä tekijän nimeä, koska seurakunnissa voidaan laatia synnintunnustustekstejä vapaasti muun muassa kirkkokäsikirjan tekstien pohjalta. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että mainitunlaiset vakiintuneet kirkolliset käytännöt saattavat vaikuttaa tekijän mahdollisuuksiin vedota TekijäL 3 §:n 1 momentin mukaiseen isyysoikeuteensa. Tällaiset käytännöt eivät kuitenkaan saa johtaa tekijän TekijäL 3 §:n 2 momentin mukaisen respektioikeuden loukkaamiseen.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa myös, että lausuntopyynnössä tarkoitettu käsikirjakomitea on evankelis-luterilaisen kirkon kirkollishallintoon kuuluva, luonteeltaan julkinen elin. Käsikirjakomitean mietintö voi sinänsä olla TekijäL 9 §:ssä tarkoitettu julkisen elimen lausuma, johon kenelläkään ei ole tekijänoikeutta. TekijäL 9 §:ssä tarkoitettuun asiakirjaan ei kuitenkaan saa ottaa tekijänoikeudella suojattuja teoksia tai niiden osia ilman tekijän lupaa. Tekijä voi myöntää luvan teoksensa käyttämiseen joko nimenomaisella tai konkludenttisella sopimuksella.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnön tapauksessa on riidanalaista, mitä lausuntopyynnössä tarkoitettun synnintunnuksen muuttamisesta on mahdollisesti hakijan ja kirkkohallituksen välillä sovittu, ja onko hakija antanut lupaa synnintunnustustekstin muuttamiseen. Näiden kysymysten selvittäminen edellyttäisi näytön arvioimista, mikä ei kuitenkaan kuulu tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan. Tekijänoikeusneuvosto ei täten voi ottaa kantaa siihen, mitä hakijan ja vastineenantajan välillä on mahdollisesti sovittu tai voidaan katsoa sovitun ja onko hakijan tekijänoikeutta mahdollisesti loukattu synnintunnustustekstiä muuttamalla.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa, johon ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Marit Hohtokari, Ahti Vääntinen, Stig Henriksson, Päivi Liedes, Martti Heikkilä, Tuula Hämäläinen, Jaakko Eskola, Kai Nordberg ja Jyrki Nikula.